5

Grøn vækst

Danmark vil:

- Bistå udviklingslandene med at bekæmpe fattigdom og skabe bæredygtig udvikling gennem grøn vækst, øget indtjening og flere arbejdspladser, ikke mindst til unge.
- Støtte grøn vækst baseret på bæredygtig forvaltning og udnyttelse af naturressourcerne.
- Bidrage til at styrke de internationale og nationale rammer for grøn vækst og skabe bedre sammenhæng med miljøbeskyttelse.
- Fremme innovative teknologi- og finansieringsløsninger inden for landbrug, skovbrug, miljø, energi, vand og klima.
- Fremme en ressourceeffektiv fødevareproduktion, der bæredygtigt og effektivt kan brødføde en stadigt voksende befolkning.
- Bidrage til at øge udviklingslandenes adgang til bæredygtig energi og styrke indsatsen for en mere bæredygtig og ressourceeffektiv forvaltning og udnyttelse af energi- og vandressourcerne.
- Arbejde for fattige mænd og kvinders større medindflydelse og forbedrede adgang til vand, jord, viden og finansiering.

5

Grøn vækst

Økonomisk vækst er en nødvendighed, hvis vi skal komme fattigdommen til livs. Danmark vil derfor fastholde indsatsen for en privatsektordreven økonomisk vækst og øget beskæftigelse, så vi fremmer en inklusiv og bæredygtig udvikling, der kommer de fattige til gode. Men presset på udviklingslandenes naturressourcer er stigende bl.a. på grund af befolkningstilvækst, ikke-bæredygtige forbrugs- og produktionsmønstre og klimaforandringer. Konsekvensen er nedslidning af naturgrundlaget, tab af biologisk mangfoldighed og skærpet konkurrence og mulig konflikt om adgang til energi, vand, jord og fødevarer. Det betyder også, at priser på fødevarer og naturressourcer fremover forventes at være høje og ustabile, og det rammer verdens fattigste særligt hårdt. De stigende fødevarepriser kan dog også bidrage til øget indtjening i landbrugssektoren, og den voksende globale middelklasse udgør et nyt marked for afsætning. Vi vil arbejde for en vækst, der ikke underminerer mulighederne for fremtidige generationer og i takt med, at der udvikles bedre mål for en inklusiv og grøn vækst, vil vi benytte dem til at vurdere indsatsen.

Danmark vil være med til at bane vejen for globale og lokale løsninger på disse udfordringer og presse på for, at det multilaterale system styrker indsatsen for at bistå udviklingslandene med at fremme og stimulere grøn vækst. Vores indsats for en mere grøn vækst skal spille på to strenge. For det første vil Danmark arbejde for, at den grønne vækst bidrager til at øge udviklingslandenes indtjeningsmuligheder og produktivitet og styrker deres erhvervslivs konkurrenceevne. Grøn vækst har fokus på muligheder og skal ikke bruges som konditionalitet eller som handelsbarriere, men indsatsen skal være med til at skabe anstændige jobs, særligt for de store ungdomsårgange. For det andet vil vi bidrage til at sikre, at en grøn vækst er baseret på en effektiv og bæredygtig forvaltning og udnyttelse af naturressourcerne. Den grønne vækst skal være inklusiv og understøttes af sociale tiltag, som bidrager til, at alle kommer med.

GRØN VÆKST OG GRØN ØKONOMI

Grøn vækst forstås som en integreret del af bæredygtig vækst, der fremmer generel økonomisk vækst og udvikling på en måde, hvor miljøet nu og i fremtiden kan levere de ressourcer og miljøydelser, vores velfærd afhænger af. Grøn vækst skal katalysere investeringer, innovation og jobskabelse, der både understøtter den vedvarende vækst og giver anledning til nye økonomiske muligheder. Grøn økonomi er af FN's Miljøprogram (UNEP) defineret som en økonomi, der har lav udledning af drivhusgasser, bruger klodens ressourcer effektivt og bæredygtig, og er socialt inkluderende.

DEN STRATEGISKE RAMME FOR VÆKST OG BESKÆFTIGELSE

Den strategiske ramme for vækst og beskæftigelse (februar 2011) samler og udstikker retning og værktøjer for udmøntning og planlægning af indsatser til fremme af inklusiv, markedsdrevet vækst og produktiv beskæftigelse, særligt for de store ungdomsårgange i Afrika. Udgangspunktet er, at fremme af vækst og beskæftigelse skal ske på en måde, som ikke kompromitterer fremtidige generationers muligheder for adgang til produktiv beskæftigelse.

Landbruget er den største private sektor i de fleste af Danmarks samarbejdslande og derfor det naturlige udgangspunkt for de fleste indsatser for vækst og beskæftigelse.

BLOGKOMMENTAR

”70 procent af verdens fattige bor i landdistrikter, og specielt i Afrika udgør landbrugssektoren et enormt, men stadigt uudnyttet potentiale for at kombinere vækst, forbedret fødevareforsyningssikkerhed og fattigdomsbekæmpelse.“

Susie Stærk Ekstrand, direktør, Landbrug og Fødevarer. Blog på politiken.dk, 17. jan. 2012.

BLOGKOMMENTAR

”Mange projekter har vist, at småbønder kan fordoble og tredoble deres fødevareproduktion og indkomst uden at skade naturressourcerne, hvis det økonomiske miljø blev ændret.“

Per Pinstrup-Andersen, professor, Cornell University. Blog på politiken.dk d. 9. jan. 2012.

RAMMEBETINGELSER SKAL SKABE MULIGHEDER FOR GRØN VÆKST

Der skal skabes bedre internationale rammer for grøn vækst og større sammenhæng mellem handels-, landbrugs-, miljø-, energi-, klima- og udviklingspolitik. Dette skal ske med respekt for de tre Rio-konventioner om klima, biodiversitet og ørken og for de multilaterale miljøaftaler, som udgør en vigtig del af det internationale rammeværk for bæredygtig udvikling og grøn vækst. Danmark vil gennem målrettede indsatser støtte udviklingslandene i at overvinde barrierer for international handel og markedsføring. Vi vil arbejde for øget regional økonomisk integration mellem udviklingslandene, så de har bedre muligheder for at konkurrere på lige vilkår og med større gennemslagskraft på nationale, regionale og globale markeder.

De nationale rammer for grøn vækst i udviklingslandene skal også styrkes, og det skal sikres, at landenes nationale miljølovgivning og internationale miljøforpligtigelser håndhæves. Der skal skabes et erhvervs- og investeringsvenligt klima og gode rammebetingelser for erhvervslivets engagement i grøn vækst. Det skal fremme produktivitet og handel og gøre det lettere og økonomisk fordelagtigt at træffe mere bæredygtige valg. Danmark vil støtte udviklingslandene i arbejdet med at forenkle administrationen af regler og standarder, så de bidrager til et velfungerende, effektivt marked og fremmer bæredygtige produktionsformer. Vi vil bruge offentlig-private partnerskaber til at styrke samarbejdet om teknologiudvikling og innovative finansieringsmodeller, som kan være katalysator for grøn vækst.

Velfungerende økosystemer er afgørende for fattige menneskers livsgrundlag. Danmark vil derfor arbejde for bedre rammebetingelser for ansvarlig naturressourceforvaltning, hvor der tages hensyn til oprindelige folks kollektive rettigheder. Ansvarlig naturressourceforvaltning er også en forudsætning for en fødevareproduktion, som er klimatilpasset og bæredygtig.

BAGGRUND

Hvor er der uudnyttet landbrugsjord?

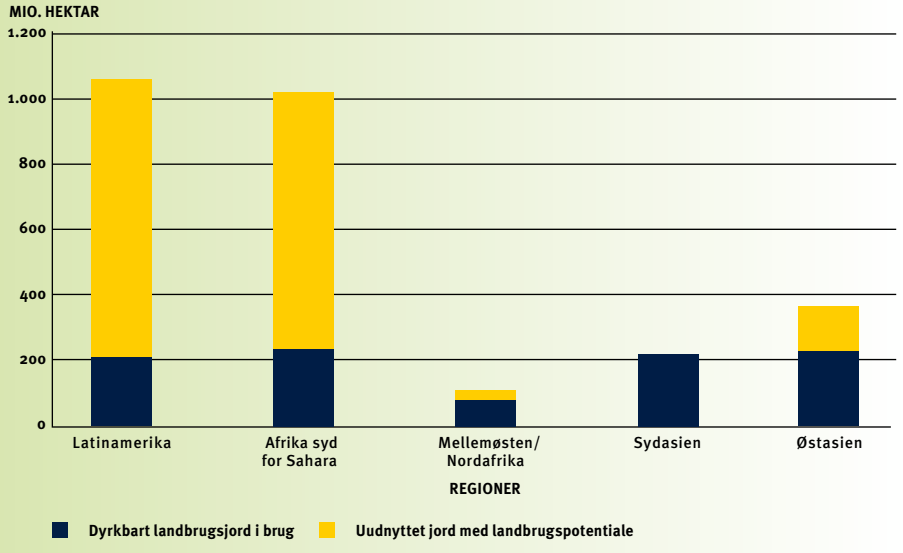

Kilde: Bruinsma, 2009, & FAO: How to Feed the World in 2050.

BAGGRUND

Landbruget bidrager væsentligt til fattigdomsreduktion

Relativt bidrag fra indkomst i forskellige sektorer til fattigdomsreduktion

Note: Baseret på data fra 25 lande i Afrika, Latinamerika, Caribien og Asien i perioden fra 1980 til 2005.

Kilde: OECD Food, Agriculture and Fisheries Working Papers No. 23

Naturressourcer har en pris. Det skal koste at udnytte naturgrundlaget og belaste miljøet. Danmark vil arbejde for, at naturressourcepriserne fremmer bæredygtig udnyttelse, at miljø- og naturskadelige subsidier bliver bekæmpet, og at miljøydelser, især i land- og skovbrug, fremmes. Vi vil løfte vores del af ansvaret for at gennemføre relevante beslutninger fra FN's konference om bæredygtig udvikling, Rio+20. Danmark vil arbejde for at fremme brugen af globale og nationale bæredygtighedsmål og indikatorer.

BÆREDYGTIG FØDEVAREPRODUKTION

Erfaringerne viser, at vækst i landbrugssektoren i en række udviklingslande har en større effekt på økonomisk udvikling, beskæftigelse og fattigdomsbekæmpelse end vækst i nogen anden sektor, og at varig fattigdomsbekæmpelse forudsætter øget produktivitet i de mange mindre landbrug, som de fleste fattige mænd og kvinder ernærer sig af. Danmark vil derfor arbejde for at gøre landbrugs- og fødevareerhvervene til drivkraft for en vækst, der er bæredygtig og inklusiv. Den skal skabe nye indtjeningsmuligheder, forbedre fødevareforsyningssikkerheden og bidrage til jobskabelse. Kvinder skal sikres lige muligheder, så de i højere grad kan bidrage til og nyde godt af landbrugsudviklingen. Sårbare gruppers adgang til tilstrækkelig og ernæringsrigtig kost skal styrkes gennem nationale systemer.

Der skal etableres bedre rammer og politikker for en bæredygtig fødevareproduktion, herunder til forbedringer af kvalitetssystemer, finansiering, forarbejdning, transport og afsætning og til opfyldelse af standarder og certificeringskriterier.

En nødvendig forudsætning for landbrugsudvikling og bæredygtig produktion er en styrket kobling mellem forskning, uddannelse, rådgivning, den private sektor og markederne. Danmark vil fortsætte de sammenhængende indsatser, der sigter mod at skabe værditilvækst og kvalitet i alle led i værdikæden "fra jord til bord", hvor vi fokuserer på at styrke de svage led i kæden.

CASE

Privatsektordrevet vækst i post-konflikt område i Uganda

Landbrugssektoren i Uganda beskæftiger ca. 70 procent af befolkningen og bidrager til ca. 23 procent af BNP. Gennem erhvervssektorstøtte til bomuldsdyrkere i Gulu Agriculture Development Company (GADC) er Danmark med til at fremme kommercielt landbrug i Uganda og bidrage til økonomisk udvikling i post-konfliktområder.

Den danske støtte til GADC-bomuldsdyrkere medførte en omlægning til rentabel økologisk produktion for mere end 7000 bomuldsdyrkere, hvilket ellers ikke ville have været muligt. GADC bistod ligeledes bønderne med at få certificeret den økologiske bomuld, og siden er der også inkluderet andre økologiske afgrøder i samarbejdet. Den danske forretningspartner, firmaet Illuminati Noir, har fungeret som aftager og videreforhandler af den økologiske bomuld til det danske marked. Allerede inden projektets afslutning i slutningen af 2012 er der gode resultater af indsatsen, hvor GADC økologiske producenters indtægter er firedoblet, og bønderne blevet en formaliseret del af værdikæden.

De to mænd arbejder med at transportere bomuld fra markerne til GADCs bomuldsfabrik. Fabrikken og regionen har oplevet stor vækst efter borgerkrigens afslutning.

Foto: Todd Shapera

For at fremme inklusiv vækst, skal fattige landmænd og forarbejdningsvirksomheder kædes sammen. De skal have adgang til ny viden og teknologi, finansiering, træning og uddannelse, så der skabes produktivitetsstigninger og arbejdspladser, ikke mindst til unge, også uden for landbruget.

Adgang til jord er en del af livsgrundlaget for mange fattige i udviklingslande. Det er derfor vigtigt at styrke og beskytte jord- og ejendomsrettigheder. Det skal sikres, at fødevareproduktionen og livsgrundlaget for lokalbefolkningerne ikke undermineres gennem leje eller opkøb af jord. Af samme grund vil Danmark kun støtte bæredygtig produktion af biobrændsel.

STYRKET ADGANG TIL ENERGI OG VAND

Danmark vil arbejde for styrket adgang, herunder for de fattigste og mest udsatte, til energi- og vandressourcer og understøtte en mere effektiv og bæredygtig udnyttelse heraf. Disse ressourcer er afgørende for vækst i samfundet og er en kritisk faktor i fødevareproduktionen. Men mange udviklingslande vil fremover have behov for også at udnytte de fossile energiressourcer til at drive væksten frem. Øget fødevareproduktion og klimaændringer sætter verdens energi- og vandressourcer under yderligere pres og kræver, at der investeres betydeligt i en mere effektiv udnyttelse af disse ressourcer. For de fattigste og mest sårbare grupper spiller adgangen til energi og vand en afgørende rolle. Danmark vil derfor arbejde for løsninger, som styrker fattige mænd og kvinders adgang til og bæredygtig udnyttelse af energi- og vandressourcer. Det vil vi i højere grad gøre gennem multilaterale initiativer, såsom FN's Generalsekretærs energi-initiativ (SE4All) og gennem bilaterale programmer, der fokuserer på naturressourceforvaltning.

SUSTAINABLE ENERGY FOR ALL – SE4ALL

SE4ALL er et globalt initiativ, som bringer regeringer, erhvervsliv, investorer, civilsamfund og forskningsverdenen sammen med de tre formål at sikre adgang for alle til moderne energiydelser, at fordoble energieffektiviteten og at fordoble andelen af vedvarende energi. Danmark støtter SE4ALL gennem bidrag til FN.

CASE

Grønne værdikæder øger indtægter og skaber beskæftigelse

I Mellemamerika har Danmark støttet grøn og inklusiv vækst i Guatemala og Honduras ved at styrke grønne, eksportorienterede værdikæder for fattige landmænd med et særligt fokus på social og miljømæssig ansvarlighed. "Værdikæde" betegner hele kæden fra jord til bord, fra et produkt skabes til det konsumeres.

Programmet har skabt øgede indtægter og beskæftigelse for over 10.000 personer og har bidraget til, at fattige bønder blandt mayaindianerne kan afsætte certificerede bæredygtige produkter, som for eksempel kaffe, på de internationale markeder.

Kvindekooperativet 4-Pinos i Guatemala, som har fået støtte fra det danske program til at udvikle grønne værdikæder.

Foto: AGEXPORT

INTEGREREDE KLIMAINDSATSER

Klimaændringer vil tvinge myndigheder til at skærpe kravene til klimasikring og klimatilpasning på tværs af alle forvaltningsområder. Klimaindsatser vil derfor være et væsentligt, integreret element i dansk udviklingssamarbejde, der bidrager til grøn vækst, nye arbejdspladser og fremmer klimatilpassede landbrugsmetoder.

Der vil være behov for voksende international klimafinansiering. Denne skal anvendes til klimatilpasning i de fattigste og mest sårbare lande og til at nedbringe udledningen af drivhusgasser i de hastigt voksende økonomier blandt udviklingslandene.

På den måde opnås en helhedsorienteret tilgang til klimaproblematikken, hvor tilpasningsindsatsen i de fattigste lande komplementeres af reduktionsindsatsen i vækstøkonomierne. Danmark vil være blandt de toneangivende udviklingspartnere på klimaområdet og arbejde for en styrket international prioritering af øget klimafinansiering.

Verdens fattigste rammes hårdt af klimaforandringer. Klimatilpasning er en positiv samfundsøkonomisk udvikling, og Danmark vil støtte, at klimatilpasning indarbejdes i landenes udviklingsstrategier. Vi vil samtidig arbejde for at styrke fattige og sårbare gruppers tilpasningsevne og kapacitet til at håndtere risici og chok fra klimarelaterede naturkatastrofer.

BAGGRUND

Gør vi ikke noget ved klimaforandringerne, skal vi producere endnu mere

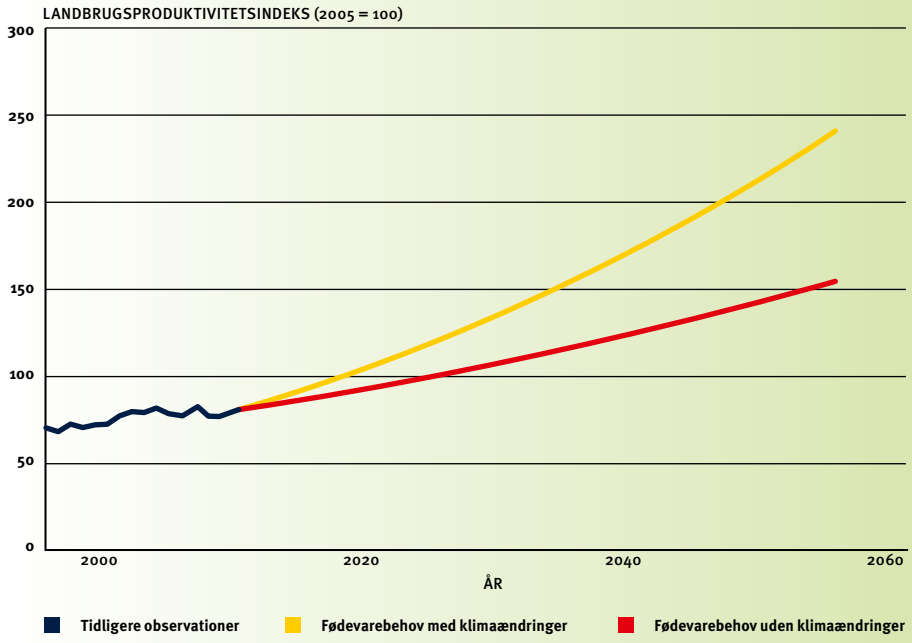

Note: Figuren viser den nødvendige årlige vækst i landbrugsproduktivitet ved to scenarier med og uden klimaforandringer.

Kilde: World Bank, World Development Report, 2010.

CASE

Adgang til ren energi for 5 millioner mennesker i Nepal

Nepals bjergterræn vanskeliggør tilværelsen for den nepalesiske befolkning, og det er svært at skaffe energi til madlavning og lys til erhvervsaktiviteter. Derfor støtter Danmark et energiprogram i Nepal, der har leveret mere effektive komfurer til erstatning for de traditionelle, miljøskadelige brændekomfurer. Programmet har også fokuseret på praktiske energiløsninger som solceller, biogas og små vandkraftværker, der er tilpasset det bjergrige land. 5 millioner mennesker i knap 1 million husstande har fået adgang til ren energi, siden programmet blev startet. Ud over de direkte miljømæssige effekter af programmet har der også været andre positive effekter. Børnene er blevet dygtigere i skolen, fordi de nu har mulighed for at læse lektier om aftenen. Kvindernes helbred er forbedret, da der nu er et sundere og renere indeklima i husene med de nye komfurer, der kører på biogas og bruger mindre brænde. Butikkerne og håndværkerne holder åbent i flere timer i døgnet, fordi de kan benytte sig af elektricitet til lys.

I hovedstaden Kathmandu i Nepal placeres solcelleanlæggene på tagene side om side med de små urtehaver. Derved får bybefolkningen både ren energi og friske grøntsager.

Foto: Jørgen Schytte

INDDRAGELSE OG DELTAGELSE

En mere grøn vækst vil påvirke borgernes liv og udfoldelsesmuligheder og erhvervslivets forretningsmuligheder. Grøn vækst kan kun lykkes, hvis der er en åben og inklusiv dialog mellem borgere, civilsamfund, erhvervsliv og myndigheder om, hvordan grønne tiltag bliver tilrettelagt, så de er tilpasset landets situation.

Danmark vil arbejde for, at landbrugets aktører får større medindflydelse og inddrages i politiske processer, der berører dem. Vi vil støtte civilsamfundet, så de kan påvirke erhvervsliv, myndigheder og politikere til at indgå i dialogen om grøn vækst. Vi vil fremme fortalervirksomhed og producenternes egen organisering, så fattige på landet også bliver hørt. Vi vil arbejde for, at kvinderne inddrages og får såvel lige ret til at købe og eje jord som lige adgang til teknologi og finansielle serviceydelser. Her spiller civilsamfundet også en afgørende rolle. Informationsteknologiske muligheder for effektiv formidling og interaktion skal udnyttes i dette arbejde.

Danmark vil bruge offentlig-private partnerskaber og innovative finansieringsmodeller som katalysatorer for grøn vækst gennem styrket samarbejde om teknologiudvikling, energitiltag og reduktionsindsatser i udviklingslandene.

Arbejdsmarkedets parter skal engageres i omstillingen til grøn vækst og være med til at tage hånd om grupper, som bliver klemt i omstillingen. Bedre muligheder for erhvervsfaglig træning og uddannelse er væsentlig. Danmark vil støtte faglige uddannelser og træning, som efterspørges af den offentlige og den private sektor.

Indsatser, der fokuserer på fordeling af knappe naturressourcer og politisk medindflydelse, kan rumme et betydeligt konfliktpotentiale. Befolkningen skal derfor have adgang til oplysninger om og inddrages i beslutninger på miljø- og naturressourceområdet, og der skal etableres mekanismer til konfliktforebyggelse og håndtering, herunder klage- og ankemuligheder baseret på retsprincipper.

CASE

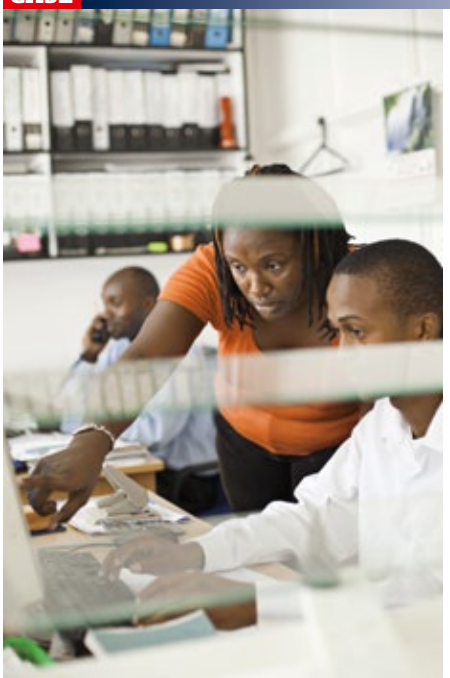

Grace M. Nyaa, direktør for Kyome Fresh, sælger grøntsager fra lokale kenyanske bønder videre til COOP Danmark, så varerne kan blive solgt i danske supermarkeder.

Foto: Mikkel Østergaard

Udvikling og forretning går hånd i hånd i Østafrika

Kenya er et vækstcentrum og en indgang til Østafrika, der forventes at være en af verdens hurtigst voksende regioner i de kommende år. Det Østafrikanske fællesskab, som består af Kenya, Uganda, Tanzania, Rwanda og Burundi, repræsenterer et marked på 130. mio. mennesker voksende til 300 mio. i 2050. Danske virksomheder har en række løsninger på Kenyas og andre udviklingslandes udfordringer inden for bl.a. vand, energi og infrastruktur. Derfor har Danmark åbnet en handelsafdeling på ambassaden i Nairobi, som skal bistå danske virksomheder med at finde fodfæste på vækstmarkedet i Østafrika. Ambassaden kan både tilbyde kommerciel rådgivning og vurdere ansøgninger om støtte under Danida Business Partnerships. Et langvarigt udviklingssamarbejde har banet vejen for gode relationer og skaber en god platform for kommercielle forretningsmuligheder for danske virksomeheder.